

Seat No. : _____

MI-223

May-2025

B.A., Sem.-II(As Per NEP 2020)

DSC-C-SAN-122 : Sanskrit (Major)

(रघुवंशम् सर्ग - 2)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

1. नीचेनाभांथी गभे ते भे श्लोकोनुं भाषांतर करो : 10

Translate any **two** of the following verses :

(1) क्व सूर्यप्रभवो वंशः क्व चाल्यविषया मतिः ।

तितीर्षुर्दुस्तरं मोहादुडुपेनास्मि सागरम् ॥

(2) वैवस्वतो मनुर्नाम माननीयो मनीषिणाम् ।

आसीन्महीक्षितामाद्यः प्रणवश्छन्दसामिव ॥

(3) प्रजानामेव भूत्यर्थं स ताभ्यो बलिमग्रहीत् ।

सहस्रगुणमुत्स्रष्टुमादत्ते हि रसं रविः ॥

(4) तस्य संवृतमन्त्रस्य गूदाकारेङ्गितस्य च ।

फलानुभेदाः प्रारम्भाः संस्काराः प्राक्तना इव ॥

अथवा/OR

1. सूर्यवंशी राज्ञोनी विशेषताओ ज्ञावाओ. 10

Show the peculiarities of King of Solar Race.

2. नीचेनाभांथी कोर्पाणु भे ससंदर्भ समजावो : 10

Explain with reference to the context any **two** of the following :

(1) स पिता पितरस्तासां केवलं जन्महेतवः ।

(2) तेन धूर्जगतो गुर्वी सचिवेषु निचिक्षिये ।

(3) प्रावृषेण्यं पयोवाहं विषुदैरावताविव ।

(4) तपामेने मनस्विन्या लक्ष्म्या च वसुधाधियः ।

अथवा/OR

2. सुदक्षिणा नुं पात्रालेभन करो. 10

Draw the character sketch of Sudakshina.

3. नीयेनाभांथी गभे ते भे श्लोकोनुं भाषांतर करो : 10

Translate any **two** of the following verses :

(1) पवनस्यानुकूलत्वात्प्रार्थनासिद्धिशंसिनः ।

रजोभिस्तुर गोत्कीर्णैस्पर्ष्टालकवेष्टनौ ॥

(2) वनान्तरादुयावृत्तैः समित्कुशफलहारैः ।

पूर्यमाणमदृश्याग्निप्रत्युद्यत्तैस्तयास्वभिः ॥

(3) आकीर्णभृषिपत्नीनामुटजद्वाररोधिभिः ।

अपत्यैरिव नीवारभागधेयोचितैर्भृगैः ॥

(4) उपयन्नं ननु शिवं सप्तस्वङ्गेषु यस्य मे ।

दैवीनां मानुषीणां च प्रतिहर्ता त्वमापदाम् ॥

अथवा/OR

3. टूंकनोध लभो : 10

Write short notes :

(1) राजा द्विदीपनुं पात्र

Character of Raja Dilip

(2) वसिष्ठाश्रम वर्णन

Description of the hermitage of Vashishtha

4. महाकाव्यना लक्षणो ज्ञावावी, रघुवंशनुं महाकाव्य तरीकि मूल्यांकन करो. 10

Write the characteristics of an epic and evaluate रघुवंशम् according to it.

अथवा/OR

4. 'शिशुपालवधम्' नो कथासार ज्ञावावो. 10

Write the summary of 'शिशुपालवधम्'.

5. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરી : (ગમે તે દસ)

10

Fill in the blanks with choosing appropriate option : (Any ten)

- (1) રઘુવંશ _____ માંથી ઉદ્ભવેલો વંશ હતો. (સૂર્ય, અગ્નિ, ચંદ્ર)
- (2) વસિષ્ઠ ઋષિની પત્નીનું નામ _____ હતું. (તારા, અનસૂયા, અરુન્ધતી)
- (3) સુદક્ષિણાનું બીજું નામ _____ હતું. (માગધી, અવધી, મૈથિલી)
- (4) દિલીપ રાજા _____ ના આશ્રમે જાય છે. (વસિષ્ઠ, કણ્વ, મરીચ)
- (5) સુદક્ષિણામાં _____ નામનો ગુણ હતો. (દાન, દાક્ષિણ્ય, ધર્મ)
- (6) મનુ _____ કુળના છે. (વૈવસ્વત, ગર્ય, ભારદ્વાજ)
- (7) રાજા દિલીપ પ્રજાને _____ ની માફક રાખતો હતો. (પુત્ર, મિત્ર, શત્રુ)
- (8) 'નીવાર' શબ્દનો અર્થ _____ થાય. (પર્ણકુટિ, સામા નામનું ધાન્ય, જવ)
- (9) દિલીપે મુનિ વસિષ્ઠને _____ માંથી ઉદ્ભવેલા કહ્યા છે. (બ્રહ્મા, અગ્નિ, ચંદ્ર)
- (10) કાલિદાસે _____ મહાકાવ્યોની રચના કરી છે. (દ્વય:, ચત્વાર:, સપ્ત)
- (11) કુમારસંભવના રચયિતા _____ છે. (ભાસ:, કાલિદાસ:, બાણ:)
- (12) શિશુપાલનો વધ _____ એ કર્યો. (શ્રીકૃષ્ણ:, રાવણ:, કંસ:)

MI-223

May-2025

B.A., Sem.-II(As Per NEP 2020)

DSC-C-SAN-122 : Sanskrit (Major)

(कुमारसंभवम् सर्ग-5)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

सूचना : ञभाणी तरङ्गना आङ्कडा गुणु दशवि छे.

Instruction : Figures to the right indicate marks.

1. नीचे आपेद श्लोकोनो अनुवाद करो : (गमे ते ॐ) 10

Translate the following verses : (Any two)

(1) मनीषिताः सन्ति गृहेषु देवतास्तपः क्व वत्से क्व च तावकं वपुः ।

पदं सहेत भ्रमरस्य पेलवं शिरीषपुष्पं न पुनः पतत्रिणः ॥ ४ ॥

(2) स्थिताक्षणं पक्ष्मसु ताडिताधराः पयोधरोत्सेधनिपातचूर्णिताः ।

वलीषु तस्याः सखलिताः प्रपेदिरे चिरेण नाभिं प्रथमोदबिन्दिवः ॥ २४ ॥

(3) अथाजिनाषाढधरः प्रगल्भवाग्ज्वलन्निव ब्रह्ममयेन तेजसा ।

विवेश कश्चिज्जटिलस्तपोवनं शरीरबद्धः प्रथमाश्रमो यथा ॥ ३० ॥

अथवा/OR

1. नीचेनाभांथी कोर्पाण ॐ ससंदर्भ सभञ्जवो : 10

Explain context of any two of the following :

(1) प्रियेषु सौभाग्यफला तु चारुता ।

(2) न षट् पदश्रेणिभिरेव पङ्कजं सशैवलाससङ्गामपि प्रकाशते ।

(3) न धर्मवृद्धेषु वयः समीक्ष्यते ।

2. नीचे आपेद श्लोकोनो अनुवाद करो : (गमे ते ॐ) 10

Translate the following verses : (Any two)

(1) अपि क्रियार्थं सुलभं समित्कुशं जलान्यपि स्नानविधिक्षमाणि ते ।

अपि स्वशक्त्या तपसि प्रवर्तसे शरीरमाद्यं खलु धर्मसाधनम् ॥ ३३ ॥

- (2) दिवं यदि प्रार्थयसे वृधाश्रमः पितुः प्रदेशास्वत देवभूमयः ।
अथोपवन्तारमलं समाधिना न रत्नमन्विष्यति मृग्यते हि तत् ॥ ४५ ॥
- (3) उपात्तवर्णे चरिते पिनाकिनः सबाष्यकण्ठस्खलितैः पदैरियम् ।
अनेकशः किन्नरराजकन्यका वनान्तसंगीतसखीररोदयत् ॥ ५६ ॥

अथवा/OR

2. नीचेना विशे टूंकनोध लओो : (गमे ते ओे) 10

Write short notes on the following : (Any two)

- (1) कुमारसंभवम् शीर्षक ।
(2) पार्वतीनी तपश्चर्या
(3) ब्रह्मयारीनुं पात्र
(4) उपमा कालिदासस्य ।

3. नीचे आपेल श्लोकोनो अनुवाद करो : (गमे ते ओे) 10

Translate the following verses : (Any two)

- (1) अधाग्रहस्ते मुकुलीकृताङ्गुलौ समर्पयन्तीस्फटिकाक्षमालिकाम् ।
कथंचिद्द्रेस्तनया मिताक्षरं चिरव्यवस्थापितवागभाषत ॥ ६३ ॥
- (2) इयं न तेऽन्या पुरतो विडम्बना यदूठ्या वारणराजहार्यया ।
विलोक्य वृद्धोक्षमधिष्ठितं त्वया महाजनः स्मेरमुखो भविष्यति ॥ ७० ॥
- (3) उवाच चैनं परमार्थतो हरं न वेत्सि नूनं यत एवमात्थ माम् ।
अलोकसामान्यचिन्त्य हेतुकं द्विषन्ति मन्दाश्चरितं महात्मनाम् ॥ ७५ ॥

अथवा/OR

3. 'कुमारसंभवम्'ना पांचमा सर्गनुं रसदर्शन करावो. 10

Critically appreciate the 5th cants of 'कुमारसंभवम्'.

4. भडाकाव्यना लक्षाणो जणुावी, 'कुमारसंभवम्'नुं भडाकाव्य तरिके मूल्यांकन करो. 10

Give characteristics of Epic and evaluate 'कुमारसंभवम्' as an Epic.

अथवा/OR

4. 'रघुवंशम्' महाकाव्यनो टूंकसार आपी, महाकाव्य तरीके मूल्यांकन करो. 10

Give the summary of 'रघुवंशम्' and evaluate as 'महाकाव्य'.

5. नीचेनामांथी योअ विकल्प पसंद करी जवाब लओ : (गमे ते दस) 10

Give answer appropriate option of the following : (Any ten)

(1) संस्कृत साहित्य जगतमां कालिदासने _____ नुं अलुमान मळ्युं.

(a) कवि कुलगुरु (b) आचार्य (c) पंडित

(2) कुमारसंभवनो साहित्य प्रकार _____ छे.

(a) अंडकाव्य (b) महाकाव्य (c) नाटक

(3) कुमारसंभवना पांचमा सर्गनुं नाम _____ छे.

(a) तपःश्लोदय (b) रतिविलाप (c) कामदहन

(4) पार्वतीना प्रेमनी परीक्षा करवा माटे शिवे _____ नो वेश धारण कर्यो.

(a) ब्राह्मण (b) ब्रह्मचारी (c) धनुर्धारी

(5) पार्वतीअे पोताना जवननिर्वाह माटे अंते _____ भावानुं पाण छोडी दीधुं.

(a) कंदमूण (b) शूण (c) पांडां

(6) शिव _____ मां रहेता होवा छतां त्रणेय लोकना नाथ छे.

(a) स्मशान (b) तपोवन (c) आश्रम

(7) 'पिनाकपाणिः' शब्द _____ माटे प्रयुक्त थयो छे.

(a) शिव (b) ईन्द्र (c) विष्णु

(8) पार्वतीनुं बीजुं नाम _____ छे.

(a) गौरी (b) राजकुमारी (c) अपर्णा

(9) पार्वतीना मातानुं नाम _____ छतुं.

(a) सती (b) गौरी (c) मेना

(10) _____ તપ કરતી પાર્વતીને જોવા માટે ત્યાં આવ્યા.

- (a) ગંધર્વો (b) દેવો (c) ઋષિમુનિઓ

(11) સંસ્કૃત સાહિત્યમાં _____ મહાકાવ્યો પ્રસિદ્ધ છે.

- (a) પાંચ (b) છ (c) આઠ

(12) નૈષધચરિતમાં _____ ની કથા આવે છે.

- (a) શિવ-અર્જુન (b) નળ-દમયંતી (c) પુરુવા-ઉર્વશી
-

